

מס ערך מופחת

07:10 | 04.6.2009 | **אמנון כהן**

<< משרד האוצר מקווה "להרוויח" כ-1.6 מיליארד שקל מהטלת מע"מ על פירות וירקות. ואולם בחישובי משרד האוצר לא נלקח בחשבון השינוי הצפוי בהתנהגות הכלכלית של משלמי המס כתוצאה מביטול הפטור. כשהמחיר עולה, אנשים צורכים פחות - כך שסך ההכנסה לקופת המדינה יהיה קטן בהרבה מהמשוער. משרד האוצר בעצמו מודע לזה. בעיקרי התקציב 2008 כתוב: "לא נלקח בחשבון קיטון אפשרי בצריכת פירות וירקות כתוצאה מהטלת מע"מ".

העלאת שיעור המע"מ, כמו הטלתו על פירות וירקות, יוצרת תמריץ שלילי לצורך - דבר שיפגע בתעסוקה, בענף המזון והחקלאות, בבריאות העניים, ויחזק את הביורוקרטיה.

במדיניות התקציב שגובשה במשרד האוצר עוד ב-2008, חושב כי ביטול ההטבות במסים הממשלתיים יאפשר מדיניות שלמה של הפחתת מסים. דובר שם על אפשרות (תיאורטית) של הפחתת שיעורי מס ההכנסה על יחידים בכל אחת מהמדרגות בשיעור של עד 15%, הפחתת שיעור מס החברות בכ-4%, והפחתת שיעור המע"מ ב-1%.

ואולם כיום, ב-2009, האוצר העדיף להשאיר את התוכניות לביטול ההטבות, אך שכח לקיים גם את הצד השני של המטבע - הורדת המסים. ההיפך הוא שקורה - המע"מ עולה ב-1%, ולכך נוסף גם נטל המס המוטל בראשונה על פירות וירקות ועל מוצרים נוספים. ואולם אם המחקר של האוצר הראה לפני שנה שירידת מסים ראויה ותעודד את הצריכה ואת צמיחת המשק, וידוע שזו גם דעת ראש הממשלה, על בסיס מה הוחלט בדיונים שלא ארכו יותר מכמה ימים, שהעלאתם כדאית? הרי אין מודל המוכיח שהעלאת מע"מ תעודד תעסוקה ותשפר את מצבם הכספי של התושבים.

בנייר עמדה שפורסם בעקבות הצעת התקציב הנדון כעת בוועדת הכספים של הכנסת, ציין מכון ירושלים לחקר שווקים שהאוצר מציע לפצות חלשים באמצעות סבסוד התחבורה הציבורית או הרחבת הטבות אחרות. המכון טוען שבכך הממשלה תוציא ביד אחת חלק ניכר ממה שגייסה ביד השנייה, ותפגע בציבור פעמיים. במקום שהאדם יעמוד בעצמו בפני דוכן פרות ויחליט אם הוא מסוגל לרכוש המזון, הוא יושיט יד כדי לקבל תחבורה חינם. עוד מציין המכון שהרחבת המס מיועדת דווקא לענף הפירות והירקות, בו חלה עלייה גדולה במחירים בשנים האחרונות, שאינה פרופורציונלית לעליית מדד המחירים לצרכן בשנים אלה.

אמנם, על פי נתוני KPMG באיחוד האירופי שיעור המע"מ הממוצע נע סביב ה-20%, ואולם מחוץ לאיחוד התמונה שונה, ובמדינות המפותחות הממוצע הוא 17%-18% ובדרום אמריקה כ-14%. ואולם יש לציין שעול המיסוי הכולל בישראל גבוה בכל קנה מידה עולמי, כמו גם העול הביורוקרטי על ניהול עסקים, וכדאי לשאוף לשנות זאת.

על כלל הח"כים לדעת שיש מדינות גדולות שנוקטות צעדים הפוכים הטובים יותר לתושביהן. באנגליה, לדוגמה, לא רק המזון פטור ממע"מ, אלא גם תרופות, ציוד המיועד לנכים, ספרים וענפים רבים נוספים.

החלטת האוצר לפתור את הבעיות המשקיות או הפיסקליות באמצעות העלאת מסים גורמת לבעיות רבות של הענשת הצרכן פעמיים, הענשת הספקים והמשווקים של תוצרת חקלאית, הגדלת הביורוקרטיה ועוד. אין טעם לנקוט מדיניות שגויה ואז לנסות ולפצות על כישלונותיה.

הכותב הוא חבר בוועדת הכספים של הכנסת